

Mihai Constantinescu

*Ghid de identificare
a publicațiilor
pseudostiințifice*

Mihai Constantinescu

**Ghid de identificare
a publicațiilor pseudoștiințifice**

Asociația Bibliotecarilor din România
Secțiunea Cultura Informației

**Ghid de identificare
a publicațiilor pseudoștiințifice**

București, 2018

Colecția *Biblioteca ABR*, 30

ISBN: 978-606-93535-5-4

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. ing. Angela Repanovici, Universitatea *Transilvania*
din Brașov

Lect. univ. dr. Robert Coravu, Universitatea din București

Foto copertă: Nathan Dumlao – Unsplash

Cuprins

Introducere	7
I. Publicațiile pseudoștiințifice.....	9
I.1 Definiții. Clarificări terminologice	9
I.2 Evoluția publicațiilor pseudoștiințifice	14
I.3 Importanța identificării publicațiilor pseudoștiințifice	18
II. Identificarea publicațiilor pseudoștiințifice	20
II.1 Caracteristici generale	20
II.2 Peer-review	26
II.3 Indexarea în baze de date.....	28
II.4 Limite în evaluarea publicațiilor.....	31
II.5 Ghid de identificare rapidă a publicațiilor pseudoștiințifice	34
Resurse utile	40
Mic vocabular de termeni specifici pentru problematika publicațiilor pseudoștiințifice	45
Bibliografie	46

Introducere

Această lucrare a apărut din dorința de a oferi cititorilor un instrument ușor de folosit pentru a identifica și evita publicațiile pseudoștiințifice.

Deși se adresează în primul rând bibliotecarilor (cu precădere celor din bibliotecile universitare și ale institutelor de cercetare), ghidul a fost gândit ca un instrument ce poate fi folosit de orice persoană interesată să identifice publicațiile care nu respectă regulile general acceptate ale editării științifice. În particular, lucrarea de față se poate dovedi utilă pentru autorii de literatură științifică (cercetători, cadre didactice universitare, doctoranzi ș.am.d.), ajutându-i să selecteze din larga și diversă ofertă de edituri și reviste unde își pot publica articolele pe acelea care respectă „regulile jocului” și pun pe primul plan calitatea, nu propriile interese comerciale.

Volumul este structurat în două părți. Prima parte, *Publicațiile pseudoștiințifice*, prezintă conceptele de bază, apariția și dezvoltarea acestui tip de publicații și subliniază importanța identificării lor. Al doilea capitol, *Identificarea publicațiilor pseudoștiințifice* constituie partea „practică” a lucrării, cuprinzând informații descriptive care permit cititorilor să recunoască publicațiile pseudoștiințifice, informații despre coduri etice, baze de date, platforme și diverse instrumente online din lumea publicării științifice.

Lucrarea a fost concepută ca un ghid, având drept scop să ofere utilizatorului câteva repere ale unei teme noi și aproape deloc discutate în România. Cei care își doresc să aprofundeze acest subiect vor putea folosi lista de *Resurse utile* și bibliografia din finalul lucrării.

I. Publicațiile pseudoștiințifice

I.1 Definiții. Clarificări terminologice

Problematika publicațiilor pseudoștiințifice este legată de evoluția mișcării pentru acces deschis la informația științifică. Ele au apărut prin exploatarea modelului accesului deschis de către edituri cu interese exclusiv comerciale.

Accesul deschis la informația științifică reprezintă, în esență, punerea ei la dispoziție online, în mod gratuit. Această mișcare a apărut din dorința de a facilita accesul celor interesați la rezultatele științei, în condițiile costurilor tot mai mari ale informației științifice furnizate prin intermediul editorilor comerciali tradiționali.

Accesul deschis poate fi realizat prin:

1. *Calea aurie* – articolele sunt disponibile gratuit și imediat datorită publicării lor în reviste cu acces deschis (disponibile online fără costuri de consultare pentru utilizatorul final)
2. *Calea verde* - articolele (în forma lor finală sau ca variantă preprint) sunt publicate (autoarhivate) de către autori în depozite (arhive) digitale de diverse tipuri (instituționale, specializate etc.)

Literatura publicată în acces deschis se diferențiază de restul literaturii științifice exclusiv prin modul de accesare și prin permisiunile de utilizare acordate utilizatorilor finali. Procesele de asigurare a calității folosite în sistemul editorial

comercial sunt obligatorii și pentru literatura în acces deschis, fiind cele care conferă caracterul științific al acesteia. Cel mai important proces de asigurare a calității este cel de recenzare (peer-review), prin care articolele propuse pentru publicare unei reviste științifice sunt evaluate de către specialiști¹.

Deși în prezent eficiența procesului de peer-review este destul de frecvent pusă sub semnul întrebării², el rămâne cea mai bună metodă de validare a calității unui articol propus spre publicare.

Procesul de peer-review poate fi clasificat în funcție de mai multe criterii dintre care cele mai importante sunt cele ce țin de gradul de anonim și afilierea specialiștilor ce evaluează articolele.

În mod tradițional, procesul de peer-review se desfășoară asigurându-se fie doar anonimul specialiștilor evaluatori (modelul *single blind* – „orb”, autorii nu cunosc identitatea celor care le evaluează lucrările propuse spre publicare), fie în același timp anonimul autorilor și specialiștilor evaluatori (*double blind* – „dublu orb”, autorii nu cunosc identitatea evaluatorilor și invers). În ultima vreme, a câștigat teren modelul de peer-review deschis (*open peer-review*) care urmărește să îi

---

¹Peer-review poate fi tradus și ca evaluare de către terți sau evaluare „colegială”

²SMITH, Richard. Peer review: a flawed process at the heart of science and journals. În: *Journal of the Royal Society of Medicine*. 2006, vol. 99, nr. 4, p. 178-182.

responsabilizeze pe cei implicați (autori și evaluatori) și să faciliteze identificarea posibilelor conflicte de interese ale acestora.

Peer-review-ul poate fi asigurat de membrii echipei editoriale (peer-review editorial) sau de către alți specialiști (peer-review extern).

Începând cu anii 2000, ca urmare a presiunii din partea comunității științifice și a finanțatorilor cercetării (autorități publice, fundații etc.) pentru trecerea la accesul deschis, acest model de publicare s-a extins. În fața acestei realități, editorii comerciali au venit cu propriile soluții, urmărind să asigure supraviețuirea modelului lor de afaceri în contextul accesului deschis. Editori comerciali cu tradiție precum *Elsevier*, *Springer*, *Taylor and Francis*, *Oxford* și alții au început să ofere posibilitatea publicării în acces deschis în schimbul unor taxe care, spre deosebire de modelul editorial clasic, nu sunt suportate de utilizatorii finali sau instituțiile de intermediere a accesului (precum bibliotecile, centrele de documentare etc.), sub formă de abonamente, ci de către autori sau finanțatorii cercetării. De obicei, aceste taxe poartă denumirea de *Article Processing Charges* (APC) sau *Article Submission Charges* (ASC)³. În urma achitării

---

³ KINGSLEY, Danny. Hybrid open access – an analysis. În: *Unlocking research: University of Cambridge Office of Scholarly Communication* [online]. [accesat 02.08.2017]. Disponibil la: <https://unlockingresearch.blog.lib.cam.ac.uk/?p=969>

acestor taxe, articolele pentru care ele au fost plătite sunt puse la dispoziție gratuit pe internet.

Apariția revistelor finanțate prin intermediul taxelor per articol a creat o situație problematică: fondurile obținute de reviste creșteau proporțional cu numărul de articole publicate, indiferent de calitatea acestora.

Din păcate, modelul de finanțare a revistelor prin APC/ASC a fost preluat și de edituri ce urmăresc să profite de avantajele publicării electronice, care nu necesită investiții semnificative, pentru a obține venituri din publicarea unor reviste cu aparență științifică. Acestea au forma unor reviste științifice dar publică articolele fără a le evalua prin procesul de peer-review (deși afirmă că o fac), scopul lor exclusiv fiind să obțină profit prin colectarea taxelor de publicare.

Există și situații în care autorii solicită retragerea articolelor – când realizează faptul că au fost păcăliți să publice într-o revistă pseudoștiințifică - iar editorii solicită plata unei taxe de retragere.

Existența acestor reviste și expansiunea lor din ultimii ani au fost favorizate și de presiunea de a publica pe care instituțiile finanțatoare o pun asupra cadrelor didactice și cercetătorilor. În multe cazuri, aceștia trebuie să îndeplinească standarde strict cantitative (publicarea unui număr de articole, spre exemplu) pentru a justifica finanțarea primită de

instituții, pentru a obține granturi de cercetare sau pentru a avansa în carieră.

Pentru a descrie astfel de publicații în spațiul anglo-saxon este folosit cu precădere termenul *predatory*, în timp ce în cel francofon sunt cunoscute sub denumirea de *prédateurs*. Denumirea *predatory journals* apare pentru prima dată într-un articol scris de Jeffrey Beall în 2010⁴ și este în prezent cel mai des utilizată pentru a identifica aceste reviste. Alți termeni folosiți pentru caracterizarea lor sunt cei formați cu ajutorul prefixului *pseudo* (*pseudo-scientific*, *pseudo-journals*).

Utilizarea termenului *predatory* a fost criticată pentru că acesta ar induce ideea că autorii care publică în astfel de reviste sunt victimele editorilor, ceea ce nu reflectă întotdeauna realitatea⁵. Termenul este criticat și pentru că, spre deosebire de *pseudo-journal*, mută accentul dinspre tipul de revistă spre comportamentul editorului.

Din cauza înțelesului restrictiv al echivalentului românesc al termenului *predatory* (prădător), dar și ținând cont de motivele enumerate

---

⁴Beall, Jeffrey. „Predatory” Open-Access Scholarly Publishers. În: *The Charleston Advisor*, 2010, vol. 11, nr. 4, p. 10-17

⁵ LAINE, Christine, WINKER, Margaret A. Identifying Predatory or Pseudo-Journals. În: *World Association of Medical Editors* [online]. [accesat la 20.07.2018]. Disponibil la: <http://www.wame.org/identifying-predatory-or-pseudo-journals>

mai sus, în lucrarea de față am preferat să folosim calificativul *pseudoștiințific* pentru a desemna revistele din această categorie.

I.2 Evoluția publicațiilor pseudoștiințifice

În literatura de specialitate sunt semnalate reviste cu practici îndoielnice încă din 2009, atunci când Peter Suber exprima dubii legate de calitatea și onestitatea unora dintre revistele publicate în acces deschis⁶. Tot în 2009, Jeffrey Beall afirma despre editura *Bentham* că „exploatează buna-credință a celor care au conceput modelul accesului deschis prin deformarea și exploatarea acestuia pentru profit”⁷.

Începând cu anul 2010, revistele pseudoștiințifice au cunoscut o dezvoltare constantă. Dacă în 2010 se publicau aproximativ 53.000 de articole în 1.800 de reviste, în 2014 numărul acestora a ajuns la aproximativ 420.000 de articole

---

⁶SUBER, Peter. Ten challenges for open-access journals. În: *SPARC Open Access Newsletter* [online]. [accesat 02.08.2017] 2009, 138. Disponibil la: <http://legacy.earlham.edu/~peters/fos/newsletter/10-02-09.htm#challenges>

⁷În original: „is exploiting the good will of those who established the Open Access model by twisting it and exploiting it for profit” - BEALL, Jeffrey. *Bentham Open*. În: *The Charleston Advisor*, 2009, vol. 11, nr 1, p. 30

publicate în aproximativ 8.000 de reviste⁸. Piața acestui tip de literatură era evaluată în 2014 la peste 74 de milioane de dolari anual⁹, în timp ce piața revistelor științifice în acces deschis era estimată în 2013 la 244 de milioane dolari¹⁰. Sumele obținute de către revistele pseudoștiințifice din taxele de procesare variază de regulă între 80 și aproximativ 800 de dolari, cu o medie de 178 de dolari per articol¹¹. Taxele de procesare a articolelor din revistele științifice în acces deschis sunt semnificativ mai mari. Un studiu efectuat asupra revistelor indexate în *Directory of Open Access Journals* (DOAJ) indică o medie de 964 de dolari și o maximă de 4.114 dolari per articol¹². Studiile ce nu

---

⁸SHEN, Cenyu; BJÖRK, Bo-Christer. Predatory open access: a longitudinal study of article volumes and market characteristics. În: *BMC Medicine* [online], 2015, vol. 13, nr. 1, p. 230 [accesat 15.07.2017]. Disponibil la: doi:10.1186/s12916-015-0469-2.

⁹Ibidem

¹⁰OUTSELL. *Open access. Market size, share, forecast, and trends* [online]. 2013. [accesat 20.07.2018]. Disponibil la: <http://www.outsellinc.com/store/products/1135>

¹¹SHEN, Cenyu; BJÖRK, Bo-Christer. Predatory open access: a longitudinal study of article volumes and market characteristics. În: *BMC Medicine* [online], 2015, vol. 13, nr. 1, p. 230 [accesat 15.07.2017]. Disponibil la: doi:10.1186/s12916-015-0469-2

¹²MORRISON, Heather et al. Open Access Article Processing Charges: DOAJ Survey May 2014. În: *Publications*, 2015, vol. 3, p. 1-16. [accesat 1.07.2018]. Disponibil la: doi:10.3390/publications3010001

se rezumă la revistele din DOAJ indică valori medii ale APC-urilor de aproximativ 2.000 de dolari per articol, valoarea maximă fiind situată în jurul a 6.000 de dolari¹³. Pe baza acestor date se poate concluziona că revistele pseudoștiințifice solicită în general taxe mai mici decât revistele științifice pentru a-i convinge pe autori să le aleagă în dauna acestora.

La data ultimei actualizări (ianuarie 2017), lista lui Beall, unul dintre cele mai cunoscute instrumente folosite în identificarea publicațiilor pseudoștiințifice, cuprindea peste 1.100 de edituri potențial pseudoștiințifice¹⁴.

O investigație recentă¹⁵ în care au fost analizate peste 175.000 de articole publicate în reviste pseudoștiințifice estimează că aproximativ 400.000 de cercetători din lume au publicat în asemenea reviste. De remarcat este faptul că un

---

¹³JISC. *Article processing charges and subscriptions: monitoring open access costs* [online], [accesat 1.07.2018]. Disponibil la: <https://www.jisc.ac.uk/reports/apcs-and-subscriptions>

¹⁴ Beall's List of Predatory Journals and Publishers [online]. [accesat 1.07.2018]. Disponibil la: <https://bealllist.weebly.com>

¹⁵ ALECCI, Scilla. New international investigation tackles 'fake science' and its poisonous. În: *International Consortium of Investigative Journalists* [online]. [accesat 12.07.2018]. Disponibil la: <https://www.icij.org/blog/2018/07/new-international-investigation-tackles-fake-science-and-its-poisonous-effects/>

procent important din aceștia provin din țări cu o tradiție științifică deosebită. Astfel, investigația a descoperit că 5.000 de cercetători de la universități și institute de cercetare din Germania au publicat în revistele pseudoștiințifice analizate, taxele de procesare fiind plătite de instituțiile unde sunt afiliați¹⁶. Totuși, studiile^{17,18} arată că autorii cei mai vulnerabili în fața unor astfel de practici sunt cei care provin din țări mai puțin dezvoltate sau care sunt lipsiți de experiența publicării.

Toate aceste date ne arată că revistele pseudoștiințifice nu mai reprezintă astăzi o nișă ușor de ignorat în ansamblul literaturii științifice. Extinderea acestui fenomen este de natură să creeze confuzie în ceea ce privește credibilitatea rezultatelor cercetării științifice și, în general, să afecteze dezvoltarea pe baze sănătoase a științei.

---

¹⁶ Ibidem.

¹⁷XIA, Jingfeng et al. Who publishes in predatory journals? În: *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 2015, vol. 66, nr. 7, p. 1416.

¹⁸ SHEN, Cenyu; BJÖRK, Bo-Christer. *Op. cit.* p. 239.

I.3 Importanța identificării publicațiilor pseudoștiințifice

Importanța identificării revistelor pseudoștiințifice reiese cel mai ușor din posibilele daune create de aceste publicații:

- daune materiale – constituite, în principal, de taxele plătite pentru publicare dar și de fondurile, granturi și alte beneficii materiale obținute în mod ilegal pe baza articolelor publicate în reviste pseudoștiințifice.
- daune intelectuale - produse prin diseminarea informațiilor pseudoștiințifice și prin certificarea drept științifice a unor materiale ce nu îndeplinesc criteriile necesare.

Dorința de obiectivitate în evaluarea cercetării a dus la crearea unor noi sisteme de evaluare. Principalul mijloc prin care aceste sisteme urmăresc să reducă subiectivitatea în evaluare este exprimarea performanței științifice a instituțiilor și indivizilor prin intermediul unor unități cuantificabile, ușor de verificat (număr de articole, citări etc.). Din păcate, deși acest tip de evaluare este unul ce oferă garanția obiectivității cantitative și transparență, el a dus la proliferarea unor metode de înșelare a sistemului strict cantitativ, revistele pseudoștiințifice fiind un astfel de exemplu. Daunele materiale produse de aceste reviste sunt imposibil de cuantificat cu exactitate din cauza diversității lor (APC-uri plătite de instituții, fonduri obținute pe baza articolelor

publicate în astfel de reviste, locuri de muncă sau avansări în grad obținute etc.) dar și din cauza problemelor de identificare corectă a publicațiilor pseudoștiințifice. Totuși, datele pe care le-am prezentat în subcapitolul precedent indică o dimensiune importantă a daunelor, în special în țările mai puțin dezvoltate, adică exact acele zone unde și fondurile destinate cercetării sunt reduse.

Într-o societate confruntată din ce în ce mai des cu fapte alternative, știri false, leacuri minune pentru orice stare medicală și o neîncredere în creștere față de specialiști, revistele pseudoștiințifice oferă atât un spațiu de exprimare a diverselor teorii conspiraționiste sau pseudoștiințifice cât și o validare a acestor teorii prin publicarea în reviste ce pretind a fi științifice. Deși specialiștii pot separa cu relativă ușurință cercetările serioase de cele lipsite de calitate științifice, publicul larg nu are obișnuința, cunoștințele și instrumentele necesare pentru a face acest lucru. Consecințele directe (apelul la tratamente nerecomandate, spre exemplu) și pe termen lung pot fi dezastruoase, conducând la decredibilizarea cunoașterii științifice și la estomparea demarcației dintre știință și pseudoștiință, în special în publicul larg.

În acest context, bibliotecarii trebuie să își asume un rol activ atât în orientarea cercetătorilor și profesorilor către revistele care respectă procedurile de verificare a calității articolelor înainte de publicare, cât și în formarea publicului larg pentru a

identifica și selecta resursele informaționale cu caracter științific.

II. Identificarea publicațiilor pseudoștiințifice

Revistele pseudoștiințifice au o serie de caracteristici ce pot fi identificate fără o pregătire prealabilă în domeniul (presupus) științific al publicației. Aceste caracteristici pot fi împărțite în trei mari categorii:

1. Caracteristicile generale ale revistelor
2. Caracteristici ce țin de peer-review
3. Indexarea în baze de date

II.1 Caracteristici generale

În categoria caracteristicilor generale intră toate acele aspecte relativ ușor identificabile încă de la o analiză a paginii web a revistei:

- Aspectul general al revistei

Modul în care arată site-ul unei reviste ne indică importanța pe care editorii o acordă revistei. O publicație cu un site plin de erori gramaticale, cu exprimări nefericite, cuvinte scrise greșit și cu o traducere slabă denotă lipsa de implicare și standarde de calitate scăzute. Dacă în cazul unui magazin sau a unei reviste de popularizare a științei, micile erori pot fi trecute cu vederea (deși pot ridica întrebări referitoare la calitatea publicației), o revistă științifică trebuie să constituie un exemplu de

rigoare, atât în ceea ce privește respectarea metodelor științifice cât și în aspectele ce țin de prezentarea revistei.

- Traducerea slabă sau lipsa informațiilor într-o limbă de circulație internațională

Știința contemporană este o activitate ce trece de granițele naționale, iar revistele științifice sunt evaluate deseori prin prisma prezenței în bazele de date internaționale sau prin impactul pe care îl au în plan internațional. Lipsa oricăror informații într-o limbă de circulație internațională sau slaba traducere a materialelor publicate sugerează absența unui contact cu mediul științific internațional.

O atenție specială trebuie acordată revistelor ce fac parte din domenii cu o aplicabilitate internațională redusă. În cazul acestor publicații, lipsa informațiilor în limbi de circulație internațională poate fi explicată prin specificul cercetării din respectivul domeniu.

- Politica de conținut

În mod normal, o revistă trebuie să își publice politica referitoare la articolele pe care dorește să le publice precum și standardele de calitate și originalitate urmărite. Lipsa acestor informații sau neaplicarea standardelor și a politicii de conținut (de exemplu prin acceptarea articolelor din domenii ce nu au de a face cu domeniul revistei) reprezintă un important semnal de alarmă.

- Informațiile referitoare la revistă, editură și echipa editorială

O bună practică în verificarea calității unei publicații este căutarea informațiilor referitoare la revista în cauză, editura ce o publică și echipa editorială. Deși este indicat ca aceste căutări să fie efectuate în baze de date bibliografice sau în cataloagele bibliotecilor, există cazuri când și o simplă căutare pe internet poate furniza informații valoroase, mai ales în cazul revistelor despre care au fost formulate atenționări referitoare la nivelul științific.

O altă situație ce necesită atenție specială este aceea în care edituri despre care există foarte puține informații publică un număr impresionant de reviste, de ordinul zecilor și chiar sutelor¹⁹. Având în vedere volumul de muncă implicat în publicarea unei reviste științifice, este puțin probabil ca o editură să ajungă la performanța de a publica zeci sau sute de reviste fără să fie o organizație prestigioasă, recunoscută la nivel internațional.

Informațiile cu privire la echipa editorială sunt și ele importante deoarece membrii echipei editoriale sunt cei care asigură funcționarea revistei prin munca pe care o depun. Absența acestor informații sau prezența în echipa editorială exclusiv a unor persoane despre care nu pot fi găsite nici un fel de informații relevante în bazele de date

---

¹⁹SHEN, Cenyu; BJÖRK, Bo-Christer. *Op. cit.*, p. 233.

internaționale ridică serioase semne de întrebare cu privire la calitate revistei. O situație des întâlnită este introducerea în echipa editorială a unor personalități ale domeniului (fără a avea acceptul acestora), cu scopul de a transfera din prestigiul lor către revistă. Astfel de situații pot fi verificate fie prin consultarea CV-urilor (dacă persoanele în cauză au trecute și astfel de informații în CV-uri), fie prin contactarea respectivelor persoane, preferabil prin intermediul adreselor de e-mail instituționale (pentru a avea garanția autenticității).

- Prezentarea onestă

În încercarea de a atrage autorii, editurile ce publică reviste pseudoștiințifice se prezintă, de multe ori, în termeni elogioși (*leading publisher, top publisher*) și adoptă denumiri ce sugerează apartenența la un institut de cercetare sau o asociație profesională (*Institute of..., Association for...*) deși respectiva apartenență nu se verifică. Revistele sunt descrise prin termeni de tipul *top journal, world-class journal* iar titlurile pot sugera un caracter internațional (*International Journal of..., European Journal of...*), caracter ce nu se verifică prin distribuția geografică a autorilor, a echipei editoriale și a subiectelor tratate. Toate aceste informații pot fi verificate în baze de date bibliografice²⁰.

---

²⁰Un instrument util în acest sens este *Norwegian Register for Scientific Journals, Series and Publishers* – disponibil la <https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/Forside>.

În timp ce știința modernă se remarcă printr-o specializare tot mai pronunțată iar revistele științifice acoperă, de regulă, domenii înguste ale cunoașterii, revistele pseudoștiințifice pretind că acoperă domenii vaste (ex. *Applied Research Journal*²¹ - titlu sub care se poate publica orice). În cadrul unei reviste sunt publicate uneori articole din discipline ce nu au legătură între ele (*International Journal of Humanities, Engineering and Pharmaceutical Sciences*²² este un astfel de exemplu). În plus, publicațiile pseudoștiințifice au tendința de a accepta articole din domenii ce nu au legătură cu subiectul revistelor deoarece orice articol în plus aduce și venituri (*Metalurgia International* publica articole din economie și medicină, spre exemplu²³). Acest lucru nu înseamnă că revistele multidisciplinare sunt, în mod automat, reviste pseudoștiințifice. Reviste multidisciplinare precum *Nature* sau *Science*, spre exemplu, reprezintă modele de urmat în ceea ce privește calitatea materialelor publicate.

---

²¹*Applied Research Journal*. [online]. [accesat la 01.08.2017] Disponibil la <http://arjournal.org>.

²²*International Journal of Humanities, Engineering and Pharmaceutical Sciences*. [online]. [accesat la 17.07.2018] Disponibil la <http://ijheps.org>.

²³*Metalurgia International*. [online]. [accesat la 18.07.2018] Disponibil la https://www.researchgate.net/journal/1582-2214_Metalurgia_international.

O altă situație întâlnită este crearea de reviste cu nume asemănătoare sau chiar identice cu numele unor reviste de prestigiu cu scopul de a înșela autorii. În literatura de specialitate ele sunt cunoscute drept reviste „deturnate” (*hijacked*). Deși aceste publicații au o viață scurtă deoarece revistele cărora le este furată identitatea pot lua măsuri împotriva lor, modelul lor poate fi replicat.

Furtul identității poate merge până la copierea formei și conținutului website-ului și crearea unei adrese web având o formă asemănătoare cu cea a revistei autentice. O astfel de situație a indus în eroare și compania Thomson Reuters (actuala Clarivate Analytics), specializată în evaluarea informației științifice²⁴.

- Este revista făcută pentru a fi citită?

Ușurința cu care pot fi accesate atât articolele din numărul curent cât și cele din arhivă este un alt criteriu în funcție de care putem evalua o revistă. Pentru că scopul lor principal este de a face profit și nu de a disemina informația, revistele pseudoștiințifice acordă o atenție scăzută accesului la articolele din numărul curent și din arhivă (accesul se face greu și trecând prin mai multe

---

²⁴ BUTLER, Declan. Sham journals scam authors. În: *Nature* [online]. 2013, 495, p. 421-422, [accesat 4.08.2018]. Disponibil la: <https://www.nature.com/news/sham-journals-scam-authors-1.12681>

pagini, uneori link-urile de acces nu funcționează, arhiva lipsește în întregime sau parțial).

- Informații referitoare la taxe

Revistele trebuie să prezinte în mod onest și complet toate informațiile referitoare la taxele pe care autorii trebuie să le plătească în vederea procesării sau a publicării articolelor. Lipsa acestor informații, informațiile incomplete sau precizările neclare, de tipul „dacă lucrarea este acceptată, autorul are de plătit taxa de publicare care este taxe foarte scăzute” (sic)²⁵, denotă o profundă lipsa de profesionalism, iar revistele cu astfel de practici trebuie evitate.

II.2 Procesul de peer-review

Deoarece procesul de peer-review este esențial pentru asigurarea calității unei reviste științifice, modul în care se desfășoară acesta ne oferă indicații valoroase cu privire la calitatea revistei. Din acest motiv, deși peer-review-ul este realizat de obicei în confidențialitate, tipul de peer-review (vezi *I. 1 Definiții. Clarificări terminologice*) și durata acestuia trebuie precizate pe site-ul revistei.

---

²⁵ În original: „if your paper is accepted then author(s) have to pay the publication charge which is very nominal fees” - *International Research Journal of Humanities, Engineering & Pharmaceutical Sciences* [online]. [accesat la 12.08.2018]. Disponibil la: http://ijheps.org/home/submit_manuscript

- Descrierea procesului de peer-review

O descriere completă a procesului de peer-review, incluzând tipul acestuia (single-blind/double-blind/open, editorial/extern) este esențială. Unii editori precizează și momentul efectuării peer-review-ului (pre-publicare/post-publicare) sau dacă procesul este unul independent, interactiv sau colaborativ²⁶.

Alte informații despre peer-review care sunt furnizate în mod obișnuit sunt durata medie a procesului și cele mai importante criterii folosite în evaluarea articolelor.

- Durata procesului de peer-review

Deoarece publicațiile pseudoștiințifice doar pretind că efectuează peer-review, intervalul de timp de la trimiterea articolului și până la acceptare este nefiresc de scurt (de multe ori, doar câteva zile²⁷). În comparație, în cazul articolelor propuse unor publicații științifice procesul durează în medie 17 săptămâni²⁸ (cu variații în funcție de domeniu, de prestigiul revistei etc).

---

²⁶WILEY. *Types of peer review* [online]. [accesat la 12.08.2018]. Disponibil la:

<https://authorservices.wiley.com/Reviewers/journal-reviewers/what-is-peer-review/types-of-peer-review.html>

²⁷DECLAN, Butler. The dark side of publishing. În: *Nature*, 2013, vol. 495, p. 434

²⁸HUISMAN, Janine; SMITS, Jeroen. Duration and quality of the peer review process: the author's perspective. În:

- Caracteristicile articolelor publicate

O parcurgere rapidă a conținutul revistei poate conduce la observarea unor erori evidente, a unor greșeli gramaticale sau a unor teme care nu fac parte din sfera de interes a științei. Astfel, revistele ce publică articole pe subiecte pseudoștiințifice (cum ar fi cristaloterapia, noua medicină germană, terapia vibrației cuantice etc.) sau care susțin descoperiri puțin credibile (un tratament universal pentru cancer, spre exemplu) sunt, în mod evident, publicații care nu realizează peer-review și care trebuie evitate.

II.3 Indexarea în baze de date

De obicei, aceste publicații nu sunt indexate în bazele de date științifice recunoscute (deși uneori pretind că sunt), nu sunt disponibile în biblioteci iar unele nu au nici măcar ISSN. Există și cazuri de reviste ce au obținut indexare în platforme bibliometrice prestigioase pentru ca ulterior să devină publicații pseudoștiințifice (a se vedea cazul *Metalurgia International*²⁹).

Scientometrics [online], 2017, [accesat 15.07.2017]. Disponibil la: doi 10.1007/s11192-017-2310-5

²⁹PANTAZI, Raluca. Doi profesori sârbi au publicat deliberat în revista științifică românească *Metalurgia International* o lucrare de cercetare falsă în care au citat inclusiv reviste pentru copii - presa sârbă. În: *Hotnews* [online]. Disponibil la: <https://www.hotnews.ro/stiri-esential-15602458-doi-profesori-sarbi-publicat-deliberat-revista-stiintifica->

Verificarea indexării poate fi făcută foarte ușor prin accesarea bazelor de date în cauză și căutarea revistei în lista publicațiilor (denumită, de obicei, *Master Journal List*). Toate bazele de date științifice oferă acces la astfel de liste și la informații care permit identificarea corectă a revistelor (ISSN, date de contact etc).

Pentru a induce în eroare pe autori, editorii revistelor pseudoștiințifice apelează la indexarea în platforme bibliometrice care au uneori denumiri apropiate de cele ale unor instituții de prestigiu sau invocă indicatori bibliometrici cu denumiri similare celor recunoscuți pe plan internațional, de exemplu: *Institute for Science Information*³⁰ sau *Index Scientific Journals*³¹ (denumiri apropiate de *Institute for Scientific Information – ISI*), *Impact factor*³², *International Scientific Indexing*³³ sau *Global*

---

romaneasca-metalurgia-international-lucrare-cercetare-falsacare-citat-personaje-precum-goofy-presa-sarba.htm

³⁰INSTITUTE FOR SCIENCE INFORMATION [online]. [accesat la 1.08.2018]. Disponibil la: <http://isithomsonreuters.org/>

³¹INDEX SCIENTIFIC JOURNALS [online]. [accesat la 1.08.2018]. Disponibil la: <http://www.isj.sjournals.net/index.php>

³²IMPACT FACTOR [online]. [accesat la 1.08.2018]. Disponibil la: <https://impact-factor.ru>

³³INTERNATIONAL SCIENTIFIC INDEXING [online]. [accesat la 1.08.2018]. <http://isindexing.com/isi/>

*Impact Factor*³⁴ (care vor să transmită ideea că revistele respective beneficiază de cunoscutul *factor de impact* calculat de platforma bibliometrică *Web of Science*³⁵).

Există și situații în care, pentru a oferi iluzia credibilității, revistele pseudoștiințifice menționează faptul că indexarea lor în baze de date bibliometrice precum *Scopus* sau *Web of Science* ar fi în derulare. Chiar dacă acest lucru ar fi adevărat, el nu certifică în nici un fel calitatea respectivelor reviste, ci doar faptul că au aplicat pentru a fi indexate. De regulă, procesul de indexare poate dura câteva luni. În cazul în care constatăm - de exemplu, folosind un instrument de tipul *Wayback Machine*³⁶ - că mesajul privind indexarea „în curs” într-o astfel de bază de date este vechi de câțiva ani, putem presupune fie că anunțul nu este unul real, fie că pagina web a revistei nu este actualizată, ceea ce naște dubii legate de calitatea revistei.

---

³⁴GLOBAL IMPACT FACTOR [online]. [accesat la 1.08.2018]. Disponibil la: <http://globalimpactfactor.com>

³⁵ O listă a acestor *misleading metrics* (metrici înșelătoare) a fost alcătuită de Jeffrey Beall pe site-ul său BEALL'S LIST OF PREDATORY JOURNALS AND PUBLISHERS. *Misleading metrics* [online]. [accesat 1.07.2018]. Disponibil la: <https://bealllist.weebly.com/misleading-metrics.html>

³⁶INTERNET ARCHIVE. *Wayback machine* [online]. [accesat la 23.07.2018]. Disponibil la: <https://archive.org/web/>

II.4 Limite în evaluarea caracterului științific al publicațiilor

La fel cum evaluarea calității unei reviste nu trebuie făcută ținând seama exclusiv de indicatori cantitativi (factor de impact, număr de citări etc.), nici evaluarea caracterului științific al unei reviste nu trebuie redusă la verificarea unor caracteristici dintr-o listă.

Evaluarea trebuie să țină cont de întregul context al publicării unei reviste. Astfel, o revistă științifică nouă nu are cum să fie indexată în baze de date recunoscute decât după o anumită perioadă de la prima ei apariție. Vârsta „fragedă” a revistei poate constitui o explicație și pentru volumul limitat de informații de pe website-ul revistei sau pentru lipsa unei arhive. De asemenea, în cazul publicațiilor din țări unde limba engleză este mai puțin cunoscută și folosită, eventualele erori de traducere din limba maternă în limba engleză sunt explicabile și nu constituie în mod automat o dovadă a caracterului de publicație pseudoștiințifică.

Un alt aspect pe care trebuie să îl evidențiem este faptul că prezența unui articol într-o revistă pseudoștiințifică nu implică, în mod automat, că articolul respectiv nu are un caracter științific, după cum nu toate articolele din reviste prestigioase se dovedesc a fi științifice. Unul dintre cele mai cunoscute cazuri în care procesul de peer-review al unei reviste prestigioase a dat greș este cel al articolului lui Andrew Wakefield, apărut în

cunoscuta revistă medicală *The Lancet*, în care autorul susține existența unei conexiuni între autism și vaccinul ROR (Rujeolă, Oreion, Rubeolă)³⁷. Articolul în cauză este folosit și astăzi drept dovadă a legăturii de cauzalitate între vaccin și autism, în ciuda faptului că a fost retras, fiind, așa cum s-a demonstrat ulterior, o fraudă³⁸. Daunele produse de această teorie sunt greu de cuantificat, însă datele pe care le avem referitoare la epidemia de rujeolă din Europa din 2017-2018, epidemie ce a afectat peste 14000 de persoane³⁹, ne indică potențialul impact al articolului lui Wakefield și al altor contribuții cu caracter pseudoștiințific.

Caracterul științific al unei reviste nu este un o calitate permanentă, ci este rezultatul activităților continue desfășurate în scopul asigurării acestei calități. Putem, așadar, întâlni reviste care își pierd

---

³⁷WAKEFIELD, AJ et al. Ileal-lymphoid-nodular hyperplasia, non-specific colitis, and pervasive developmental disorder in children

În: *The Lancet*, vol. 351, nr. 910, p. 637 - 641 [RETRACTED]

³⁸GODLEE, Fiona, SMITH, Jane, MARCOVITCH, Harvey. *Wakefield's article linking MMR vaccine and autism was fraudulent* [online]. În: *BMJ*, 2011, 342. [accesat la 2.08.2018]. Disponibil la: <https://www.bmj.com/content/342/bmj.c7452>

³⁹European Centre for Disease Prevention and Control. *Measles outbreaks still ongoing in 2018 and fatalities reported from four countries* [online]. [accesat la 3.08.2018]. Disponibil la: <https://ecdc.europa.eu/en/news-events/measles-outbreaks-still-ongoing-2018-and-fatalities-reported-four-countries>

caracterul științific, dar și publicații ce renunță după un timp la practicile pseudoștiințifice.

În concluzie, procesul de evaluare a caracterului științific al unei publicații este unul recurent și privește publicația în integralitatea ei, precum și contextul existenței acesteia (domeniul științific, regiunea din care provine etc).

II.5 Ghid de identificare rapidă a publicațiilor
pseudoștiințifice
Caracteristici generale

Are site-ul revistei un aspect îngrijit? Conținutul
este lipsit de erori gramaticale?

Are revista o politică referitoare la conținut?
Articolele pe care le publică sunt în conformitate
cu această politică?

Revista/editura este una cunoscută sau se pot
găsi informații despre ea în bazele de date
bibliografice și bibliometrice?

Există informații referitoare la echipa editorială?
Pot fi aceste informații confirmate?

Modul în care se prezintă revista/editura pe propriul site este unul onest?

Articolele publicate se înscriu în tematica declarată de revistă (inclusiv prin denumire)? Este titlul identic sau foarte asemănător cu cel al unei reviste de prestigiu?

Articolele revistei sunt ușor de accesat? Există o arhivă funcțională și completă?

Sunt menționate clar toate taxele pe care autorul trebuie să le plătească? Există taxe pentru retragerea articolelor?

Peer-review

Există o descriere a procesului de peer-review?

Sunt menționate tipul de peer-review, durata procesului și principalele aspecte pe baza cărora sunt evaluate articolele?

Cât durează procesul de peer-review? Este probabil ca articolul trimis spre review să fi fost verificat în timpul trecut de la trimiterea lui?

Publică revista articole ce conțin erori multiple/evidente și care sugerează faptul că articolele nu sunt supuse procesului de peer-review?

Indexarea în baze de date

Revista prezintă în mod clar situația indexării
în bazele de date?

Sunt reale informațiile privind indexarea în
bazele de date?

Conține revista informații actualizate referitoare
la indexarea în bazele de date? Atenție la
revistele ce se prezintă drept „în curs de
indexare” în baze de date prestigioase în
decursul a mai multor ani.

Este revista indexată în baze de date produse de editori necunoscuți?

Prezintă revista indicatori bibliometrici irelevanți sau falși?

Resurse utile

Ghiduri și liste de publicații și edituri pseudoștiințifice:

1. Scott Memorial Library. Predatory publishing
<https://jefferson.libguides.com/predatorypublishing>
2. Lista lui Beall
<https://beallslist.weebly.com>
3. Lista Cabells (contracost)
<https://www2.cabells.com/about-blacklist>
4. UCLA Library. Predatory publishing
<https://guides.library.ucla.edu/predatorypublishing#s-lg-box-16776978>
5. Himmerfalb Health Sciences Library. Predatory Publishing
<https://libguides.gwumc.edu/PredatoryPublishing>
6. World Association of Medical Editors - Identifying Predatory or Pseudo-Journals
<http://www.wame.org/identifying-predatory-or-pseudo-journals>

Instrumente utile în evaluarea revistelor:

1. Journal Evaluation Tool
http://digitalcommons.lmu.edu/librarian_publications/40/
2. Think. Check. Submit
<https://thinkchecksubmit.org>

Reglementări în domeniul publicațiilor științifice
(coduri etice):

1. Open Access Scholarly Publishers Association – Code of Conduct
<https://oaspa.org/membership/code-of-conduct/>
2. Open Access Scholarly Publishers Association
Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing
<https://oaspa.org/principles-of-transparency-and-best-practice-in-scholarly-publishing/>
3. Committee on Publication Ethics
<https://publicationethics.org/resources/code-of-conduct>
4. International Association of Scientific, Technical & Medical Publishers
<http://www.stm-assoc.org/membership/code-of-conduct/>

Lista revistelor din diverse baze de date:

1. Clarivate Analytics Master Journal List (ISI)
<http://mjl.clarivate.com>
2. Scopus
<https://www.scopus.com/sources>
3. European Reference Index for Humanities and Social Sciences (ERIH Plus)
<https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/erihplus/periodical/listApproved>
4. Central and Eastern European Online Library (CEEOL)
<https://www.ceeol.com/browse/browse-by-journals>
5. Directory of Open Access Journal (DOAJ)
<https://doaj.org>
6. Directory of Open Access Scholarly Resources (ROAD)
<https://road.issn.org>
7. UlrichsWeb: Global Serials Directory
<http://ulrichsweb.serialssolutions.com/login>
8. EBSCO
<https://www.ebsco.com/title-lists>
9. ScienceDirect
<https://www.elsevier.com/solutions/sciencedirect/content/journal-title-lists>

Alte resurse utile:

1. REPANOVICI, Angela. Ghid de cultura informației. București: Editura ABR, 2012. Disponibil la: <http://abr.org.ro/ghiduri/>
2. Norwegian Register for Scientific Journals, Series and Publishers. Disponibil la: https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/Forside?request_locale=en
3. Retraction Watch. Disponibil la <https://retractionwatch.com/>
4. Think. Check. Attend. Disponibil la: <https://thinkcheckattend.org/>
5. Wolters Kluwer - Predatory Publishing: Top 10 Things You Need to Know. Disponibil la: <http://wkauthorservices.editage.com/resource/author-resource-review/2017/dec-2017.html>
6. Lake L. Academics and scientists: Beware of predatory journal publishers. Disponibil la: <https://www.consumer.ftc.gov/blog/2016/08/academics-and-scientists-beware-predatory-journal-publishers>
7. Vence T. On blacklists and whitelists. The Scientist. July 17, 2017. Disponibil la: <https://www.the-scientist.com/careers/on-blacklists-and-whitelists-31209>

8. Marcus, A., Oransky, I. Why Garbage Science Gets Published: Predatory journals keep the pseudoscience flowing. *Nautilus*. December 7, 2017. Disponibil la: <http://nautil.us/issue/55/trust/why-garbage-science-gets-published>
9. DOAJ. *Some journals say they are indexed in DOAJ but they are not*. Disponibil la: <https://blog.doaj.org/2014/08/28/some-journals-say-they-are-in-doaj-when-they-are-not/>
10. ROTH, Dana. *Open Access / Predatory Publishers / Questionable Conferences: Questionable Conferences*. Disponibil la: <https://libguides.caltech.edu/c.php?g=512665&p=3503029>
11. SEWEL, Claire. *How to spot a predatory publisher?* Disponibil la: <https://www.youtube.com/watch?v=He9GJybTtUw&index=33&list=PLG24w6ETyHS3fYbDnB6LOOzOfATVhP3zp>

Mic vocabular de termeni specifici pentru
problematika publicațiilor pseudoștiințifice

Academic mill/Academic paper mill = editură ce publică, fără peer-review, reviste și cărți ce pretind a fi de nivel academic

Predatory journals = revistă pseudoștiințifică

Predatory publishers = edituri pseudoștiințifice

Pseudojournals = *vezi* Predatory journals

Fake conferences = conferințe false, pseudoștiințifice

Fake metrics = indicatori falși sau baze de date bibliometrice false

Fake science = pseudoștiință

Hijacked journals = publicații ce imită revistele științifice prestigioase (prin nume asemănătoare, site-uri ce induc în eroare etc.)

Misleading metrics = *vezi* Fake metrics

Vanity press/scholarly press/publisher = editură ce publică contracost și fără criterii de calitate.

Bibliografie

1. ALECCI, Scilla. New international investigation tackles ‘fake science’ and its poisonous. În: *International Consortium of Investigative Journalists* [online]. [accesat 12.07.2018]. Disponibil la: <https://www.icij.org/blog/2018/07/new-international-investigation-tackles-fake-science-and-its-poisonous-effects/>
2. APPLIED RESEARCH JOURNAL. [online]. [accesat la 01.08.2017] Disponibil la <http://arjournal.org>.
3. BEALL, Jeffrey. Bentham Open. În: *The Charleston Advisor*, 2009, vol. 11, nr 1, p. 29-32
4. BEALL, Jeffrey. “Predatory” Open-Access Scholarly Publishers. În: *The Charleston Advisor*, 2010, vol. 11, n. 4, p. 10-17
5. BEALL'S LIST OF PREDATORY JOURNALS AND PUBLISHERS [online]. [accesat 1.07.2018]. Disponibil la: <https://beallslist.weebly.com>
6. BUTLER, Declan. Sham journals scam authors .În: *Nature* [online]. 2013, 495, p. 421-422 [accesat 4.08.2018]. Disponibil la: <https://www.nature.com/news/sham-journals-scam-authors-1.12681>

7. BUTLER, Declan. The dark side of publishing. In: *Nature*, 2013, vol. 495, p. 434.
8. Committee on Publication Ethics. *Code of conduct* [online]. [accesat 15.07.2018]. Disponibil la: <https://publicationethics.org/resources/code-conduct>
9. EUROPEAN CENTRE FOR DISEASE PREVENTION AND CONTROL. Measles outbreaks still ongoing in 2018 and fatalities reported from four countries [online]. [accesat la 3.08.2018]. Disponibil la: <https://ecdc.europa.eu/en/news-events/measles-outbreaks-still-ongoing-2018-and-fatalities-reported-four-countries>
10. GODLEE, Fiona, SMITH, Jane, MARCOVITCH, Harvey. Wakefield's article linking MMR vaccine and autism was fraudulent [online]. În: *BMJ*, 2011, 342 [accesat la 2.08.2018]. Disponibil la: <https://www.bmj.com/content/342/bmj.c7452>
11. GLOBAL IMPACT FACTOR [online]. [accesat la 1.08.2018]. Disponibil la: <http://globalimpactfactor.com>
12. HUISMAN, Janine; SMITS, Jeroen. Duration and quality of the peer review

- process: the author's perspective. In: *Scientometrics* [online]. 2017 [accesat 15.07.2017]. Disponibil la doi 10.1007/s11192-017-2310-5.
13. IMPACT FACTOR [online]. [accesat la 1.08.2018]. Disponibil la: <https://impact-factor.ru>
14. INDEX SCIENTIFIC JOURNALS [online]. [accesat la 1.08.2018]. Disponibil la: <http://www.isj.sjournals.net/index.php>
15. INSTITUTE FOR SCIENCE INFORMATION [online]. [accesat la 1.08.2018]. Disponibil la: <http://isithomsonreuters.org/>
16. INTERNATIONAL ASSOCIATION OF SCIENTIFIC, TECHNICAL & MEDICAL PUBLISHERS. *Code of Conduct* [online]. [accesat 15.07.2017]. Disponibil la: <http://www.stm-assoc.org/membership/code-of-conduct/>.
17. INTERNATIONAL JOURNAL OF HUMANITIES, ENGINEERING AND PHARMACEUTICAL SCIENCES. [online]. [accesat la 17.07.2017] Disponibil la <http://ijheps.org>.
18. INTERNET Archive. Wayback machine [online]. [accesat la 23.07.2018]. Disponibil la: <https://archive.org/web/>

19. JISC. *Article processing charges and subscriptions: monitoring open access costs* [online]. [accesat 1.09.2017]. Disponibil la: <https://www.jisc.ac.uk/reports/apcs-and-subscriptions>.
20. KINGSLEY, Danny. Hybrid open access – an analysis. In: *Unlocking research: University of Cambridge Office of Scholarly Communication* [online]. [accesat 02.08.2017]. Disponibil la: <https://unlockingresearch.blog.lib.cam.ac.uk/?p=969>
21. METALURGIA INTERNATIONAL. [online]. [accesat la 18.07.2017] Disponibil la https://www.researchgate.net/journal/1582-2214_Metalurgia_international.
22. MORRISON, Heather et al. Open Access Article Processing Charges: DOAJ Survey May 2014. *Publications* [online]. 2015, 3, 1-16 [accesat la 15.082018]. doi:10.3390/publications3010001
23. OUTSELL. *Open access. Market size, share, forecast, and trends*. 2013. <http://goto.copyright.com/LP=123?source=rightscentral>.
24. OPEN ACCESS SCHOLARLY PUBLISHERS ASSOCIATION. *Code of Conduct* [online], [accesat 15.07.2017].

- Disponibil la:
<https://oaspa.org/membership/code-of-conduct/>.
25. SHEN, Cenyu; BJÖRK, Bo-Christer. Predatory open access: a longitudinal study of article volumes and market characteristics. In: *BMC Medicine* [online]. 2015, vol. 13, nr. 1, p. 230 [accesat 15.07.2017]. Disponibil la: doi:10.1186/s12916-015-0469-2.
26. SMITH, Richard. Peer review: a flawed process at the heart of science and journals. În: *Journal of the Royal Society of Medicine*. 2006, vol. 99, nr. 4, p. 178-182
27. SUBER, Peter. Ten challenges for open-access journals. In: *SPARC Open Access Newsletter* [online]. [accesat 02.08.2017], 2009, 138. Disponibil la: <http://legacy.earlham.edu/~peters/fos/newsletter/10-02-09.htm#challenges>
28. WAKEFIELD, AJ et al. Ileal-lymphoid-nodular hyperplasia, non-specific colitis, and pervasive developmental disorder in children The Lancet, Volume 351, Issue 9103, 637 – 641
29. WILEY. Types of peer review [online]. [accesat la 12.08.2018]. Disponibil la: <https://authorservices.wiley.com/Reviewers/journal-reviewers/what-is-peer-review/types-of-peer-review.html>

30. XIA, Jingfeng et al. Who publishes in predatory journals? In: *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 2015, vol. 66, nr. 7, p. 1416.